

11. X. a
SPECIMEN
11. X. a
EXERCITATIONUM

PHILOLOGICO-CRITICARUM

IN

1017. e. 19
2

SACROS NOVI FOEDERIS
LIBROS.

AUCTORE

K.
ELIA PALAIRET,

Eccles. Anglicano-Gallicæ Grenovicensis Pastore.

LONDINI,

Ex Typographia JOH. HABERKORNII.

MDCC LV.

3 P E C I M E N

EXERCITATIONUM

PHILOSOPHICARUM

IN

SACROS NOVI TESTAMENTI

ELIA PALESTINAE

THE BRITISH MUSEUM

L O N D O N

In the Museum of the British Museum

1801

Erudito Lectori

Salutem.

PROPTER rationes gravissimas, quas hic exarare nimis tædiosum foret, consilium edendi *Thesaurum Linguae Graecae Criticum* ex *Scholiis* antiquis, in aliud tempus differre cogor. Interea, ne vitam silentio, veluti pecora, transeam, tulit animus *Adversaria* nostra in sacros *Novi Testamenti* Conditores revolvere; & inde *Exercitationes Philologico-Criticas* expromere. Iis affatim

materiam suppeditare valebit immensa
 feges, quam dudum congeffimus, &
 usque adaugere laboramus. Facile ex
 hoc Specimine, B. L. scopum nostrum
 perspicias. Velim pro parte virili sa-
 crum Textum luce Veterum Aucto-
 rum illustrare: eorum ope ipsum a
Variis Lectionibus, ab *Hebraïsmis*,
Chaldaïsmis, *Syriasmis*, *Rabbinismis*,
Talmudismis, *Solæcismis*, *Barbarismis*;
 ut & a prava Veterum ac Recentio-
 rum interpretatione vindicare. Verum,
 quando conaminibus nostris *res angusta*
domi obset, ea Subscriptionibus publi-
 cis, ut sic facilius feliciusque *emergere*
 queant, proponere visum fuit. Illis,
 igitur, B. L. fave, &

- - * *Si quid novisti rectius istis,*
Candidus imperti; si non, his utere
mecum.

* *Horat. Epist. L. I. Ep. vi.*

IN MATTHAEUM.

CAP. I. COM. 20.

Αὐτα δὲ αὐτῷ ἐνδυμνίσιν, ἰδὲ, ἄγγελος
 Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, - - -
 μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυ-
 ναϊκά σου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γινώσκεις ἐκ Πνέ-
 ματος ἁγίου.] Primo, pro 'Ενδυμ-
 νίσιν, alius Cod. legit 'Ενδυμνίς, in praesenti tem-
 pore; quemadmodum & Cap. V. v. 46. 'Αγαπήσιν
 pro 'Αγαπήσιν. Verum id glossam meram redolet.
 Frequentissime Aoristus pro Praesenti occurrit. Aelia-
 nus Hist. Animal. Lib. I. Cap. ii. p. m. 7. "Οταν
 θῆλυ συλλάβωσιν, ἔδεξαν - - - καὶ ἐπισύρουν. Cum
 femellam comprebenderunt, LIGANT - - - ἔς trabunt.
 Ibid. Cap. iii. p. m. 7. Ἀρρεμύντ' μὲν ἔχουσιν τὴν ἄγαν,
 κινεῖν δὲ ἄνεξ' ὀφεί. Si immotus maneat,
 hunc praedam sibi facit, si vero moveatur, DISCEDIT.
 Secundo, frustra formulam κατ' ὄναρ carpsit Pby-
 nichus Eclog. p. m. 78. ut minus puram. Jamblis-
 chus de Myster. Sect. III. c. iii. p. m. 63. ΚΑΤ'
 ὄναρ ἐπιφανέντος Διονύσου. PER QUIETEM
 APPARENTE Baccho. Confer CII. Alberti & Elsner.
 ad h. l. Tertio, in verbo Παραλαβεῖν non datur
 Hebraismus, ut merito ostendit Pfoebenius §. 39.

quamvis in cassum repugnante *Gatackero* C. xiii. p. m. 135. Patet ex *Arriano* de Exped. Alex. VII. iv. 11. Οἱ δὲ ΠΑΡΑΛΑΒΟΝΤΕΣ ἀπὸ τῶν τὴν ἑαυτῶν ἱκασθῶν. *Sponsi suam quisque sponsam ACCIPIENTES recesserunt.* Plura dabit Cl. *Raphelius* Annotat. ad h. l. Quarto denique, notandus *Beza*, qui ad verba Τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθῆναι observat, maluisse Evangelistam scribere neutro genere, Τὸ γεννηθῆναι, *Quod genitum est*, quam Ὁ γεννηθεὶς, *Qui genitus est*, quasi illud abstractum commodius declaret humanam naturam, in sese consideratam. Credibile est *Matthæum* potius ex more Græcorum, quam altiore quodam consilio sic locutum esse. Luce clarius liquet ex *Herodoto* Lib. I. Cap. xxix. p. m. 51. ubi narrat *Astyagem*, qui sibi a filię partu timebat, statuisse, ΤΟ' ΓΕΝΝΩΜΕΝΟΝ ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι. *NATUM ex ipsa interficere.* Adde *Aristotel.* Polit. Lib. I. Cap. viii. Κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν, τὰ μὲν συνεκτίνετο τῶν ζώων τὴν αὐτὴν τροφήν, ὥς ἵκανον εἶναι, μέχρις οὗ ἂν δύνηται αὐτὸ αὐτῷ ποιεῖν ΤΟ' ΓΕΝΝΗΘΕΝ. *Ab ipso generationis initio quædam animalium simul exprimunt tantum alimenti, ut sufficiat, donec possit sibi ipsum acquirere QUOD GENERATUM EST.* Id imitantur Latini. *Terent.* Andr. Act. I. sc. viii. vs. 14. QUIDQUID peperisset, decreverunt tollere. Nec non *Cicero* ad Attic. Lib. X. Ep. xviii. *Tullia mea peperit puerum ἐπὶ λαμπρῶν.* *Quod ἐν τὴν ἡμετέραν, gaudebam; QUOD quidem EST NATUM, perimbecillum est.* Plura qui cupit Cl. *Raphel.* ad h. l. adire poterit.

IN MATTHAEUM.

CAP. II. COM. 18. Ῥαχὴλ κλαίῃσα τὰ τέκνα αὐτῆς. καὶ ἐκ ἡθελς παρακληθῆναι, ὅτι ἐκ υἱοί.] Verterem: *Rachel flens filios suos; quæ non poterat consolari, dicens, non sunt!* Primo, Καὶ ante Ὁυκ ἡθελς accipio pro Ἡ, Quæ. Sic occurrere solet apud sacros & profanos Auctores. - *Matth. XI. 16, 17.* Ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις - - ΚΑΙ λέγουσιν. *Similis est pueris - - ET dicunt. h. e. qui dicunt: ubi ex mera glossa quidam Codex apud Cl. Wetslen. pro καὶ legit α (sc. παιδάρια) quam Lectionem Syrus Interpretes secutus est. Similiter Matth. XV. 30. ΚΑΙ ἰδιεράπτουσιν αὐτοὺς. QUI sanavit eos. Et Cap. XXIV. 39. ΚΑΙ ἤρειν ἅπαντας. QUOD (diluvium) abstulit omnes. Adde *Aelian. Hist. Animal. Lib. I. Cap. i. p. m. 5. Καλεῖται τις Διομήδεια νῆσος, ΚΑΙ ἰερωδὲς ἔχει πολλὰς. Vocatur quædam Diomedea insula, QUAE ardeas habet multas. Et Lucian. Opp. T. III. p. m. 247. Μετὰ σὲ δὲ ὁ Ἀδίμαντος ἦν - - ΚΑΙ με - - - παρ᾽ ἐπιμψῆ χειραγωγῶν. Post te vero Adimantus erat - - - QUI me - - manu prebensum ducebat. Secundo, verba Ὁυκ ἡθελς commodissime verti posse, Non potuit, patebit ex *Pindaro Nemeon. 1A. p. m. 258.***

Δένδρεατ' ὈΥΚ ἙΘ' ἌΕΙ πάσαις ἐτίων περιόδοις
Ἄρθοις ἐνῶδες φέρειν. - - -

*Arboresque NON POSSUNT omnibus annorum
periodis
Florem odoratum ferre. - - -*

Simi-

8 EXERCITATIONES

Similiter *Homer.* Il. B. vf. 132.

- - - Οὐκ εἴωσ' ἔΘΕΛΟΝΤΑ

Ἰλίου ἐκπύρσαι - - πολίεδρον.

- - - Non *finiunt eum*, CUM POSSIT,

Ilii expugnare - - oppidum.

Ubi appositissime *Schol.* ἐθέλοντα] ὁ ἐστὶ ΔΥΝΑΜΕ-
NON. Tertio, formula Οὐκ εἶναι, quæ de *Mor-*
tuis adhibetur, quamque merito post *Homberg. Elsner.*
Alberti & Raphael. ab *Hebraismi* labe vindicavit *Rev.*
Wolfius *Cur. Philol.* ad h. l. elliptice prostat, pro
Οὐκ ἔτι εἶναι ἐν τῷ φάει. Absolute dixit *Philostrat.*
Epist. 8. Οἱ δὲ μηδὲν ὄντες, ὁπότε εἰσὶ, τίνες ἂν εἶεν,
ὁπότε ΟΥΚ ΕΙΣΙΝ; Qui vero nihil sunt, dum sunt,
quid erunt, ubi NON ERUNT? Plenius *Philetas*
apud *Stob.* *Florileg.* *Tit.* 125. qui suadet μνησθῆναι
ΟΥΚ ἔτ' ΕΟΝΤΟΣ. *Meminisse ejus*, QUI NON AM-
PLIUS EST. Cumulatiue adhuc *Euripid.* *Phoeniss.*
vf. 1349. ΟΥΚ ἔτ' ΕΙΣΙ - - ἔν φάει. Non
amplius sunt - - in luce. Id imitatur *Latium*, ubi
Esse de Vivente, & *Non esse de Mortuo* usurpantur.
Patet ex *Inscriptione* apud *Gruter.* *Thef. Inscript.*
p. 928. FUI. NON. SUM. ESTIS. NON. ERITIS.
NEMO. IMMORTALIS. Item ex *Ausonio* *Epitaph.*
38. vf. 3.

NON SUM, NEC FUERAM: *genitus tamen e nihilo*
sum.

Mitte, nec exprobres singula, talis eris.

Confer

Confer ibi *Scaliger.* & lege potius, *Mitte, nec explores singula.* Denique observandum perperam *Cl. Hombergium* in *Parerg. Sacr.* verba "Οτι ἐκ υἱοῦ νεκτερε cum τῷ Κλαῖωσα; quasi sensus esset, *Rachelem flere, quod filii ipsius non amplius essent.* Illud "Οτι dependet a Particip. λέγωσα, quod sæpiuscule ante "Οτι deficere solet, & semper subaudiendum est. Id egregie *Cl. Bos & Alberti* ad h. l. ostenderunt. Similem ellipsin reperimus apud *Antonin. Liberal.* cap. xi. p. m. 82. ubi de Aëdone & Polytechno loquens, ait: Ἀχρεῖ μὲν ἔν θειῶς ἐτίμων, ἐυδαίμονες ἦσαν. ἐπὶ δὲ λόγον ἀχρεῖον ἀπὲρρέψαν, "ΟΤΙ (pro, λέγοντες ὅτι) πᾶσι ἀλλήλους ἤρας καὶ Διὸς φιλέσιν. *Quamdiu Deos honorarunt, felices fuerunt: postea vero verbum injuriosum protulerunt, QUOD (pro, dicentes quod) se invicem magis amarent, quam Juno & Jupiter se mutuo ament.* Cæterum, *Vulgatus* Interpres vertens Παρηγορηθῆναι, *Consolari*, Veterum Latinitatem secutus est, quibus *Consolari* passivo sensu usurpabatur, uti patet ex *Aul. Gellio* Noct. Attic. Lib. XV. cap. xiii. CONSOLOR etiam in partem alteram, præterquam dici solitum est, scriptum invenimus in epistola *M. Metelli.* - - - *At quum animum, inquit, vestrum erga me video, vehementer CONSOLOR.*

CAP. VIII. com. 22. Ἀφίς τὰς νεκρὰς θάψαι τὰς ἑαυτῶν νεκρὰς] Ludit Beatiss. Sospitator in voce Νεκροὶ bis posita. Posteriores Νεκροὶ sunt *Homines fato functi*, sepulchroque tradendi. Priores autem

10. EXERCITATIONES

sunt *Peccatores summi*; *Homines seculo viventes*; non tantum ita dicti ex peculiari Linguae Sanctae idio-
tismo, ut censet Cl. *Olearius* de Stylo N. Test. Membr. II. §. 10. sed etiam Graecae & Latinae. Apud *Aristoph.* Ran. Act. I. sc. vii. p. m. 270. Cho-
rus in campis Elysiis degens de *Archidamo* quo-
dam sic loquitur:

Νυνὶ δὲ δὴμαγωγῶι

Ἐν τοῖς ἀνὰ ΝΕΚΡΟῖΣΙ.

Nunc vero dominatur

Inter MORTUOS, qui supra sunt.

h. e. inter pessimos Atheniensium cives. Præterea existimarem τὸ Ἀφίς τὰς νεκρὰς elliptice poni pro Ἀφίς τὰς ἑμψυχὰς νεκρὰς. Liquebit ex *Sophocle* Antig. vf. 297. ubi de voluptuosa cujusdam vivendi ratio-
ne loquens, ait:

- - - Οὐ τίδημ' ἐγὼ

Ζῆν τοιούτον, ἀλλ' ἘΜΥΤΧΟΝ ἠγῶμαι ΝΕΚΡΟΝ.

- - - *Non puto ego*

Vivere talem, sed VIVUM existimo MORTUUM.

Similiter *Seneca* Epist. lx. edit. Lipsii p. m. 488. *Hos itaque, ut ait Sallustius, ventri obedientes, ani-
malium loco numeremus, non hominum; quosdam vero
ne animalium quidem, sed MORTUORUM.* Nec non *Id.* Epist. cxxii. p. m. 670. quorundam luxurio-
sam vitam describens, sic pergit: *Isti vero mihi*

DEFUNC-

IN MATTHAEUM

DEFUNCTORUM loco sunt. Unde eleganter Chriſti
verba reddidit Juvenecus Hiſt. Evangel. L. II. vſ. 23.

Et ſine DEFUNCTIS DEFUNCTOS condere terrā.

Non autem infrequens eſt Veteribus in diverſa unius
ejuſdemque vocabuli ſignificatione ludere. Sic Πῦρ
pro *Ignē & Fulmine* uſurpavit Anyte in *Antholog.*
Græca L. IV. Cap. xii. Epigr. 109. p. m. 481.

Ὁ πῦρ ἀνὸς τὸν πῦρ ἰδὼν, ἄγνοει κέραιον,
Διὸς, ὡς κρείσσον ΠΥΡ ΠΥΡΟΣ ἐστὶν ἔρωτος.

Alatus alatum videns, fregit fulmen,
Oſtendens, quod amor ſit IGNIS FULMINE po-
tentior.

Similiter diverſo ſenſu voce *Ignis* uſus eſt Ovid.
Art. Amat. L. I. vſ. 214.

Et Venus in vinis, IGNIS in IGNE fuit.

CAP. XIII. COM. 58. Καὶ ἐκ ἐπιόμων ἐκὶ δυνάμεις]
Verte: *Et non voluit facere ibi miracula.* Sæpius
Volendi ſignificationem Verba involvunt apud Sa-
cros & Profanos. *Job.* I. vſ. 11. Οὐ παρέλαβον.
Non voluerunt admittere. Item *Rom.* IX. 15. Ἐλεῶ
& οὐκ ἐτιμῶ, pro Ἐλεῶν & οὐκ ἐτίμων θελήσω. Similiter
Sophocles Ajac. vſ. 1147.

Δίκαια γὰρ τὸν δ' εὐτυχῆν ΚΤΕΙΝΑΝΤΑ' με;

An hoc juſtum eſt, bene agi cum eo, qui me OCCIDERIT.

h. e. *occidere voluerit*. Ut & Euripid. Jon. vf. 1326.
 "Ημισας ὥς μ' "ΕΚΤΕΙΝΕΝ; *Audiuisti, quo modo me*
INTERFECIT? h. e. *interficere voluit*. Nec non He-
 rodot. p. m. 31. Κροῖσος δὲ σφί 'ΩΝΕΟΜΕ'ΝΟΙΣΙ ἔδωκε
 δῶτ' αὐτοῖς. *Croesus autem iis EMENTIBUS (aurum) dono*
dedit. h. e. *emere volentibus*. Eadem ratione dixit
 alicubi *Plautus* in *Curcul*.

Quo me uortam nescio.

PA. Si Deos SALUTAS, dextrorsum censeo.

h. e. *salutare vis*. Adde *Lucanum* Lib. I. vf. 351.

DETRAHIMUS dominos urbi *seruire paratæ*.

pro, *Detrahere volumus*, notante ibi *Scholiasste*.

IN MARCUM.

CAP. IX. COM. 12, 13. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, ἔπει-
 ἔταυτο τοῖς. Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθίστα πάντα.
 καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ
 πάθη, καὶ ἐξυδενωθῇ. Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἡλίας
 ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέ-
 γραπται ἐπ' αὐτὸν.] Vexavit Doctorum catervam
 locus hicce. *Beza* nodum solvere volens, supplet
 Δὲ ante ἵνα, non animadvertens ἵνα necessario
 pro ὅτι, *Quod*, accipiendum esse. *Quidam Codd.*
 pro καὶ πῶς legunt καθὼς; quod sequitur *Rev.*
Pater Simon in *Vers. Gall.* qui merito eo nomine
 carpi-

carpitur in *Mémoires de Trévoux* T. III. p. m. 396. Eandem Lectionem, ellipsin admittentes, adoptarunt Doctiff. *Belgæ & Genevenses*, qui sic vertunt: *Et (accidet) QUEMADMODUM scriptum est de Filio hominis, ut, &c.* Aliter accepit magnum Doctæ Angliæ fidus *Doddridge* in *Family Expofitor* Vol. II. p. m. 6. *Attamen, quomodo scriptum est de Filio hominis, &c.* Aliter quoque *Job. Elias Hederus* in *Novo Thef. Theol. Philol.* T. II. p. m. 397. Sane quidem statim ac prius venerat, restitutus erat cuncta, ac, sicut scriptum est de Filio hominis, fore, ut multa pateretur, & contemptui haberetur; sic etiam de isto (Elia) scriptum fuit: *at vero edico vobis, quod cum Elias venerit, tum fecerint ipsi etiam, quæcunque Judæi persecutores, interque eos Herodes, voluerunt, sicut scriptum de eo fuit.* Aliam ingressus est viam *Rev. Wolfius* *Cur. Philol.* ad h. l. qui commate post *Kαὶ* posito, ita reddit: *Elias quidem veniens primum constituet omnia, etiam, quomodo scriptum est de Filio hominis, quod multa patietur.* Hæc omnia duriuscula esse, quivis sentit. Aliam expositionem dare liceat, modo suum cuique iudicium relinquamus. Totum versiculum, quem totum ad *Elia* ipsum, seu *Johannem*, ex mente Servatoris referendum esse existimo, sic verterem: *Elias quidem, cum venerit, restituet omnia: sed nonne scriptum est de isto Filio hominis, quod multa passurus sit? &c.* Primo, non opus est ut illud *πρωτον* in verbis, *Ἠλίας μὲν ἔσθαι πρωτον*, exprimamus. Sæpius re-

dundare

dundare solet. Sic *Rom. I. 8.* ΠΡΩΤΟΝ μὴ ἰσχυ-
 ρεῖν τῷ Θεῷ μὲ; quod simpliciter vertendum est,
Equidem gratias ago Deo meo. Item *Matth. VII, 21.*
 Ἐπὶ τρεῖς λόγους ΠΡΩΤΟΝ ἀπαλθῆναι: ubi temere *Beza*
 pronuntiat illud Πρῶτον videri posse expungi. Sic
 quoque redundat apud *Lyfiam* Orat. XXXI. p. m.
 490. ΠΡΩΤΟΝ μὲν ἔν τὰς παλαιὰς κινδύνους τῶν προ-
 γόνων διμυμι. *Igitur prisca pericula majorum nostrorum*
recensebo. Adde *Achill. Tatium* Lib. VIII. p. m. 497.
 Κατὰ ποίας νόμους, - - - τῶτον κατέμλεισας ΠΡΩΤΟΝ
 εἰς τὸ δισμωτήριον; *Secundum quasnam leges - - huncce*
detrussi in carcerem? Secundo, Καὶ ante Πῶς mihi
 Sed significat. Similiter *Isocrat.* Orat. ad Philip. p.
 m. 176. ΚΑΙ' τὴν πλείω λέγειν; SED quid opus est
 plura dicere? Eodem modo Et pro Sed usurpavit
Statius Theb. Lib. IX. vs. 799. ΕΤ quid plura lo-
 quar? Tertio, Πῶς interrogative accipi posse li-
 quebit ex *Aeliano*, Lib. I. C. xviii. p. m. 22. ΠΩΣ
 δὲ ἔ' διεξῆγον ἐπὶ τρυφῆς αἱ πολλαὶ τῶν ποτε γυναι-
 κῶν; NONNE vero luxu difflexerunt pleraque anti-
 quarum feminarum? Item Lib. IX. C. xxxix. p.
 m. 585. ΠΩΣ δὲ ἐκ αὐτῶν φαίη τις γελοῖος ἄμα καὶ
 παραδόξος τέσδε τὰς ἑρωτας; NONNE vero existima-
 ret quis hosce amores ridiculos simul ἔ' absurdos esse?
 Quarto, Τὸν, in verbis Ἐπὶ τὸν ἰδὲ τῷ ἀνδρώπῳ
 accipio pro τῶτον, quemadmodum *Matth. XXVI, 27.*
 Ὅτι οὐκ οἶδα ΤΟΝ ἀνδραπον. h. e. τῶτον. Non novi
 istum hominem. Sic *Diogen. Laert.* Lib. II. C. iii.
 p. m. 146. Μὴ ἔν - - - ἀποκτείνετε ΤΟΝ ἀνδραπον.

Ne igitur occidatis istum hominem. Denique, *Ua* pro *Oti* heic loci venire, aliunde constare potest, ut ex *Job. XV. 8. Apoc. XIII. 13. Adde Sophocl. Aj. Flag. vs. 316. Μηδὲ μὲν ἴππης. Οὐχ ὄρεας, IN' ἢ κακῶ; Nihil elate dicas: nonne vides, QUOD in malo sis?*

Optime explicationem, quam dedimus, confirmant verba *vs. 13. Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἐτέλεσαν, καθὼς γέγραπται ἐν αὐτοῖς. Ibi languide Ἀλλὰ per Sed a plerisque Versionibus datur. Verte potius: ATQVI dico vobis, quod quoque Elias venerit, & (quod) fecerint ipsi quaecunque voluerunt, quemadmodum scriptum est de eo. Sic *Job. XII. 27. Ἀλλὰ διὰ τὸτο. h. e. ut recte monuit Grotius ὁ πάντων, ATQVI propter hoc. Item Diogen. Laërt. Lib. I. p. m. 114. ubi quidam Mysonem æstate stivam aratro aptantem videns, dicit: Ἀλλ' ὃ Μύσων, ἐχ' ὥρα νῦν ἀράτρεν. ATQVI, ὃ Myson, non arandi tempus nunc est.**

CAP. XV. COM. 18. Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν. Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων.] Alii Codd. habent Ἀσπάζεσθαι αὐτόν καὶ λέγειν. Χαῖρε. Sana est recepta Lectio, si notetur ellipsis Participii λέγοντες, sic: Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν λέγοντες. Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Sic planè apud Diogen. Laërt. Lib. VI. C. ii. p. m. 606. Τὸν κισσαρωδὲν, αἰ καταλειπόμενον ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἠΕΠΙΑΣΑΤΟ. ΧΑΪΡΕ ἀλέκτωρ. Pro, ἠσπασατο λέγων. Χαῖρε. Citharodum,

qui semper deferbatur ab auditoribus, SALUTAVIT,
SALVE, Galle. Pro, salutabat, dicens, salve. Item &
apud Claudian. de Nupt. Honor. & Mar. vf. 251.

- - - Blande Mariam Cytherea SALUTAT,
SALVE, fidereæ proles augusta Serenæ.

IN IOHANNEM.

CAP. VI. COM. 36. 'ΑΛΛ' ἔπουν ὑμῶν, ὅτι καὶ
ἰωράκατέ με, καὶ ἔ πιστεύετε] Prius καὶ omise-
runt Versio Syra, aliique Codd. apud Cl. *Wetstenium*
ad h. l. Eos sequitur B. *Lutherus*, quem secutus
Schönlandus, notante *Wolfio*, existimat illud prius
καὶ redundare. *Beza* hujus duplicis voculæ signi-
ficationem non perspiciciens, censet ὅτι ex *Hebraismo*
redundare. Contra Cl. *Lampe* Comment. ad h. l.
p. m. 218. putat illud ex more purioris Græcismi
adhiberi, quando verba prolata historiæ commen-
dantur. Languidæ quoque sunt pleræque Versiones.
Verte: Sed dixi vobis, quod, QUAMVIS videritis me,
TAMEN non creditis. Simili plane diverso sensu oc-
currit duplex καὶ in *Antholog. Græc.* Lib. I. c. xxxviii.
Epigr. 7. ubi *Eurotas* alloquitur *Venerem*, quæque
ipfi respondet:

- - - Ἡ λάβε τύχην,

Ἡ' ξίδι τὰς Σπάργας, ἃ πόλις ὀπλομανεῖ.

Ἄ δ' ἀπαλὸν γελάσασα, ΚΑΙ' ἴσσομαι αἶν' ἀτευχῆς,
Εἶπει, ΚΑΙ' εἰκήσω τὴν Λακιδαιμονίαν.

Aut

*Aut sume arma,
 Vel exi e Sparta, quæ urbs armis dedita est.
 Hæc vero suave ridens, QUAMVIS ero semper
 inermis,
 Dixit, TAMEN inhabitabo Lacedæmonem.*

IN ACTA APOSTOLORUM.

CAP. XXIII. COM. 23, 24. Ἐτοιμάσατε στρα-
 τιώτας διακοσίας - - Κτήνητε παραστῆσαι, ἵνα - -
 τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα.] Ea-
 dem significatione verba Παραστῆσαι & Διασώζειν
 usurpavit, uti monuit Doctiff. Raphelius ad h. l.
 Polybius pag. 1449. ΠΑΡΑΣΤΗ΄ΣΑΣ ἔν λήμβον Cum
 ergo PRAEBUISSET navigium. Idem p. 725. ΔΙΕ-
 ΣΩ΄ΖΟΝΤΟ ΠΡΟ΄Σ τὴν πόλιν. SALVI PERDUCTI
 SUNT AD urbem. Fluctuant ad verba Κτήνητε πα-
 ραστῆσαι Interpretes. Raphelius supplet εἴπι. Et ju-
 menta præbere. sc. iussit. Contra Beza vertit, Et ju-
 menta præberent. Melius post Vulgatam & Erasmus
 dedit Anglica Versio, Parate, Præbete. Verba hæc
 coherent cum vs. 23. ubi dicitur Ἐτοιμάσατε στρατιώ-
 τας, - - - κτήνητε παραστῆσαι. Parate milites - - -
 & jumenta præbere. sc. velitis. Sic Παραστῆσαι el-
 liptice est pro Παραστῆσαι θέλετε, vel θελήσατε. Si-
 militer Rom. XII. 14, 15. Εὐλογεῖτε, καὶ μὴ κατα-
 ρᾶσθε, χαίρειν μετὰ χαίρόντων. Ubi citra necessita-
 tem in χαίρειν verbum δι᾽ subintelligit D. Reitzius
 ad Lucian. T. III. p. m. 392. Supple potius θέλετε,
 C θελή-

181 EXERCITATIONES

δείξαι. Luce meridiana clarius patebit ex appositissimo loco *Isocratis* ad *Nicochl.* p. m. 42. ubi etiam post *Imperativ.* sequitur *Infinitivus*: ἑλλείπειν ἄι-
ποῦ, καὶ μὴ παύοναζεῖν. sc. δείξαι, vel δείξαισον.
Deficere ELIGE, ἔ ne ABUNDARE. sc. velis. Item
Homeri Il. A. vs 322.

ἘΡΧΕΣΘΟΝ κλισίην - - - Ἀχιλλῆος,
Χειρὸς ἐλόντ' ἈΓΕΜΕΝ Βρισηίδα.

ABITE ad tentorium - - - *Achillis*,
Manu prehensam ABDUCERE *Briseida*.

Ubi *Eustathius* ait: Κατ' ἑλλειψιν, ΘΕΛΗ΄ΣΑΤΕ ἈΓΕ-
ΜΕΝ. h. e. *Per ellipsin*, VELITIS ABDUCERE.

Similis ellipsis observanda venit apud *Horat.* Od.
Lib. I. Od. xi. vs. 3. qua non perspecta fluctuarunt
Interpretes, nec procul dubio Poëtæ mentem asse-
cuti sunt. Non animadverterunt præterea locum
mendo & mala interpunctione laborare. Scilicet
exarant:

- - - *Nec Babylonios*

Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit, pati.

Sic emendatione & interpunctione institutis, totum
locum, salvo aliorum iudicio, concipiendum existi-
mem:

TU NE QUÆSIERIS, scire nefas, quem mihi,
quem tibi

Finem Dii dederint, Leuconœ; NEC Babylonios

TENTARIS numeros; AT MELIUS QUICQUID
ERIT PATI.

Primo

Primo, *At* hic appositissime venire, patet ex formulis prohibitis, *Ne quæseris, Nec tentaris.* Deinde verba *Melius quicquid erit pati*, quæ sic ex metri ratione prostant, puros Græcismos, quibus passim & ubique *Horatius* scatet, redolent: eademque sunt ac *Bonum quicquid est pati*; & planissime respondent phrasi Εὖ πάσχειν, Ἀγαθὸν πάσχειν, quæ *Felicem esse, Beate vivere*, significant. Ista autem Temporum & Graduum permutatio cuiusvis, qui modo Musas à limine salutavit, liquido constabit. Sic *Utilius, Gracius*, pro *Utile, Gratum*, usurpavit *Curtius* Hist. Lib. VII. cap. iv. p. m. 506. *Tum consilium aperit, UTILIUS Bessò quam GRATIUS.* Similiter *Licebit*, pro *Licet*, dixit *Lyricus* noster, Od. L. V. od. xv. vs. 19.

Sis pecore & multa dives tellure LICEBIT,
Tibique Pactolus fluat.

Insuper *Pati* est pro *Pati velis*, quod exempla superius allata sat superque demonstrant. Porro nostram explicationem corroborant, quæ Poëta subnectit. Vult, ut *Leuconoë sapiat. h. e. non anxiiis cogitationibus indulgeat*, quodcunque Jovis fuerit decretum. Denique exponit, quæ velit, ut *patiatur quicquid erit melius*, nempe his verbis:

- - - VINA LIQUES, & spatio brevi
Spem longam refeces: dum loquimur, fugerit invida
Aetas: CARPE DIEM, quam minimum CREDULA
postero.

Quis in hoc *Horatii* dicto, qui & ipse egregie *Epicureismi* delicias sectabatur, beatulam securamque vivendi rationem non agnoscit? Sed id in transitu.

IN EPISTOLAM I. AD CORINTHIOS.

CAP. XIII. COM. I. Γίγωνα χαλκός ἤχων, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.] Elegantissime *Apostolus* in verbis Χαλκός ἤχων, uti jam monuit Cl. *Majus* Obs. Sacr. L. I. p. m. 30. respicit *Lebetem æreum*, Jovi in sylvā Dodonæa sacrum; qui Χαλκεῖον ἤχων vocatur *Philostrato* Icon. Lib. II. p. m. 859. ΧΑΛΚΕΪΟΝ ἀνέκειτο τῷ Διὶ κατὰ Δωδώνην, ἤχοι' ἑς πολὺ τῆς ἡμέρας, καὶ μέχρι λάβοιτό τις αὐτῆ, μὴ σιωπῶν. LEBES AEREUS Jovi in Dodona sacratus erat, RESONANS longa diei parte, & donec eum quis attigerit, non silens. Soni ipsius rationem exhibet *Eustathius* ad II. B. edit. Florent. p. m. 724. ΧΑΛΚΕΪΟΝ, inquit, ἤχεϊ πλεηρόμενον ὑπὸ μασίγος, ἢ κατὰ βίαν ἀνέμων. LEBES AEREUS RESONABAT, percussus artificiose flagello, aut etiam agitatione ventorum. Postea proverbio ansam dedit, Eodem notante ibid. ΔΩΔΩΝΑΪΟΝ ΧΑΛΚΕΪΟΝ, ἐπὶ τῶν πολυλόγων. DODONEUS LEBES, de loquentibus multa. Indicat igitur *Apostolus*, se, quamvis omnibus Linguis instructissimum, si charitatem non haberet, loquacissimum mortalium, adeoque ineptissimum fore. Hunc *Lebetem æreum* respiciens *Lucanus* Lib. VI. vs. 426. ipsum simpliciter *Aes* vocat:

Nec

IN EPIST. I. AD CORINTH. 21

Nec quæfisse liber - - - quid - - -

AERE IOVIS DODONA sonet - - -

Insuper in verbis Κύμβαλον ἀλαλάζον respicit Divus Auctor ad *Cymbala & Tympana*, quæ in sacris *Cybelis* adhiberi, & manibus, vel digitis, percuti solebant; quorumque effigiem exhibuit Doct. Rich. Ellis in Fortuit. Sacr. p. m. 316. & 334. Ea quoque respicit *Alexis* in *Antholog* Gr. Lib. VI. cap. v. Epigr. 1. p. m. 553.

Σοὶ τὰδε θῆλυς Ἀλεξίς ἱῆς οἰσθήματα λύσσης

Ἀνθιτο, χαλκοτύπη παυσάμενός μανίης.

ΚΥΜΒΑΛΑ τ' ὀξύφθογγα, βαρυφθόγων ἀλαλητὸν

Αὐλῶν, ἔς μόσχε λοξὸν ἱκαμψι κέρας.

ΤΥΜΠΙΑΝΑ τ' ἠχήμεντα, καὶ αἵματι φοινηθέντα

Φάσγανα - - - - -

Hos tibi eviratus Alexis stimulos suæ rabiei consecravit, deficiens ab ære impressa infania: CYMBALA acute clangentia, & grave sonantium sonitum tubarum, quas vituli curvum flexit cornu: item TYMPANA sonora, & rubefactos sanguine cultros.

Nec non Ovid. Ibide vs. 450.

Et quatiens molli TYMPANA rauca manu.

Ut & Varro Fragm. in Corp. Poëtar. Latinor. T. II. p. m. 1533. *Tibi TYMPANA non inani sonitu Mater Deum (non Matris, uti prave exaratum est) sonimus.* Et paulo post: *Propter Matris (pro quo vitiolis-*

22. EXERCITATIONES

tiosissime *Præter Matrem* procul dubio legitur) *Deum ædem exaudio CYMBALORUM sonitum.* Sic *Propter pro Prope, Juxta*, accipitur, uti patet ex hoc Antiquo *Epigr. Latino*:

PROPTER aquam (*ab pietas!*) ictus ab angue
cadit.

Κύμβαλον autem dicitur ἀλαλάζον. Verbum Ἀλαλάζειν significat *Inconditos clamores edere*, uti patet ex *Dionys. Halicarn. A.R. Lib. V, p. m. 311.* Οἱ ἐν τῇ δευμῇ μέγα ἈΑΑΑΑ΄ΕΑΝΤΕΣ ἔντο ἐν αὐτῆς. *Qui in sylva erant, magnos INCONDITOSQUE CLAMORES EDENTES, prorumpunt in eos.* Solebant *Cybeles sacerdotes* inter pulsandum inconditos maxime clamores edere, quos elegantiori figura ipsi *Cymbalo* tribuit *Apostolus*. Patet e *Cilnio Mæcenate* *Fragm. in Corp. Poët. Latin. T. II. p. m. 1544.*

Ades, inquit, ô Cybele, fera montinm Dea,

*Ades, & SONANTE TYMPANO, quate flexibile
caput;*

*Latus horreat flagello, COMITUMQUE CHORUS
ULULET.*

IN EPISTOLAM IACOBI.

CAP. II. COM. 5. Οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ ταῦτα, πλουσίως ἐν πίστει καὶ κληρονομίᾳ τῆς βασιλείας.] Omnes ferme Versiones, *Anglica, Genevensis & Rev. Martin*, non intellectis verbis Πλουσίως ἐν τῇ πίστει. κ. τ. λ. a vero sensu deviarunt, dantes: *Nonne Deus elegit pauperes huius mundi, qui divites sunt in fide, & hæredes regni.* Paulo aliter Cl. *Beausobre & Lenfant* expriment: *Nonne Deos elegit eos, qui pauperes cum sint in mundo, divites sunt in fide, ut eos hæredes faceret regni.* Melius *Syrus, Belgæ & Montenses* verba Πλουσίως ἐν πίστει. κ. τ. λ. elliptice accipiunt pro, Εἰς τὸ εἶναι πλουσίως. UT ESSENT DIVITES in fide & hæredes regni. Sic Cap. I. 18. Ἀπακύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τίναν. Idem monuit Cl. *Alberti Obs. Phil.* ad h. l. nullo ex Antiquis adducto loco. En igitur *Homer. Il. A. v. 20.* ubi ξεινήιον εἶναι, est pro Εἰς τὸ ξεινήιον εἶναι:

Δεύτερον αὖ δώρηκα περὶ στήθεσιν ἔδυνε,
Τὸν ποτε οἱ Κινύρης δῶκε, ΞΕΙΝΗΤΟΝ ἔΙΝΑΙ.

*Tum postea thoracem circum pectora induebat,
Quem olim ei Cinyres dedit, UT HOSPITALE
MUNUS ESSET.*

Item

Item *Aelian. Hist. Animal. Lib. I. c. lix. p. m. 63.*

Ἐκ τοῦ δὲ περιβάλλουσι - - - οἷον τείχος εἶναι.

Sepimentum circumjiciunt, - - - UT SIT velut MU-

RUS. Id. ibid. cap. IX. p. m. 13. Ἐκβάλλουσι

φυτὰ δα εἶναι. *Ejiciunt UT EXUL SIT. Adde*

Livium Lib. I. cap. x. Jupiter Feretri, inquit, hæc

victor Romulus rex regia arma fero, TEMPLUM-

QUE - - - DEDICO, SEDEM OPIMIS SPOLIIS.

h. e. dedico, ut sedes sit opimis spoliis.

